

PRZEGLĄD STATYSTYCZNY
R. LIX – ZESZYT 3 – 2012

POLSCY STATYSTYCY I MATEMATYCY

DOKTORAT HONOROWY
Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie
dla
Profesora Krzysztofa Jajugi

Prof. dr hab. Krzysztof Jajuga, doktor honoris causa Uniwersytetu Ekonomicznego
w Krakowie

W dniu 28 czerwca 2012 roku na Uniwersytecie Ekonomicznym w Krakowie odbyła się uroczystość nadania tytułu Doktora *Honoris Causa* Prof. dr hab. Krzysztofowi Jajudze z Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu. Uroczystość zgromadziła członków Senatu i Rad Wydziałów Uniwersytetu Ekonomicznego oraz bardzo liczne grono zaproszonych gości, przyjaciół i rodzinę Profesora.

Na wstępie uroczystości J. M. Rektor Prof. dr hab. Roman Niestrój powitał wszystkich obecnych w Starej Auli Uniwersytetu. Dziekan Wydziału Zarządzania Prof. UEK dr hab. Paweł Lula przedstawił przebieg procedury nadania tego zaszczytnego tytułu. Z wnioskiem o nadanie Prof. K. Jajudze tytułu dr *honoris causa* wystąpiła Rada Wydziału Zarządzania. Po wstępnej akceptacji tego wniosku przez Senat, Rada Wydziału Zarządzania powołała promotora w osobie Prof. dr hab. Józefa Pocięchy oraz dwóch recenzentów: Prof. dr hab. Andrzeja S. Barczaka z Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach oraz Prof. dr hab. Waldemara Frąckowiaka z Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu. Obaj recenzenci przygotowali wysoce pozytywne recenzje i na tej podstawie Senat Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie podjął w dniu 12 marca 2012 r. Uchwałę w sprawie nadania Profesorowi Krzysztofowi Jajudze tytułu doktora *honoris causa* Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie.

W uchwale tej czytamy: „Senat Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie postanawia nadać Profesorowi Krzysztofowi Jajudze tytuł doktora *honoris causa* Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie i zatwierdza sentencję do dyplomu o następującej treści: Za osiągnięcia naukowe w dziedzinie metod klasyfikacji i analizy danych, w szczególności dotyczących procesów finansowych oraz za wkład w rozwój kadr naukowych na polskich uczelniach ekonomicznych”.

W dalszej części uroczystości Profesor Józef Pocięcha przedstawił laudację promotorską, której obszernie fragmenty w tym miejscu zamieszczamy.

„Wysoki Senacie, Wysokie Rady Wydziałów, Szanowni Doktorancie, Szanowni Goście!

Jest dla mnie wielkim zaszczytem powołanie przez Radę Wydziału Zarządzania na funkcję promotora w przewodzie przeprowadzonym w celu nadania doktoratu honorowego wybitnemu polskiemu uczonemu, przyjacielowi naszej Uczelni, jakim jest Prof. dr hab. Krzysztof Jajuga. Profesor Jajuga jest nam wszystkim dobrze znany, pozwólcie Państwo jednak, że w tym miejscu przybliżę nieco sylwetkę naukową i dokonania Profesora.

Droga i sukcesy naukowe Krzysztofa Jajugi związane są z wrocławską Akademią Ekonomiczną. Tam w roku 1979 ukończył studia na kierunku cybernetyki ekonomicznej i informatyki i rozpoczął pracę zawodową w Zakładzie Ekonometrii na Wydziale Zarządzania i Informatyki. Tam w listopadzie 1982 roku uzyskał stopień naukowy doktora nauk ekonomicznych po obronie pracy pt. „Metody analizy wielowymiarowej w ilościowych badaniach przestrzennych”, tam w roku 1987 uzyskał stopień doktora habilitowanego nauk ekonomicznych, na podstawie pracy pt. „Statystyka ekonomicznych zjawisk złożonych – wykrywanie i analiza niejednorodnych rozkładów wielowymiarowych”. W czerwcu 1992 roku, w wieku 36 lat Krzysztof Jajuga, jako jeden

z najmłodszych naukowców w historii nauk ekonomicznych, otrzymał tytuł profesora nauk ekonomicznych.

Profesor Krzysztof Jajuga jest wybitnym członkiem wrocławskiej szkoły metod ilościowych, zbudowanej wieloletnią pracą naukową i organizacyjną Profesora Zdzisława Hellwiga, doktora *honoris causa* naszej uczelni. Jest zaś bezpośrednim uczniem Pani Profesor Stanisławy Bartosiewicz, która była promotorem jego pracy doktorskiej.

Osiągnięcia naukowo-badawcze Profesora Krzysztofa Jajugi koncentrują się wokół dwóch, zbliżonych w sensie metodologicznym do siebie, obszarów badawczych:

- statystyczna i ekonometryczna analiza danych wielowymiarowych,
- zastosowanie metod matematycznych w finansach, a przede wszystkim w analizie rynków finansowych i zarządzaniu ryzykiem.

Prace naukowe z zakresu pierwszego z wymienionych obszarów zainteresowań powstały przede wszystkim w okresie lat 1979–1995, czyli od rozpoczęcia pracy na uczelni do momentu zatrudnienia na stanowisku profesora zwyczajnego. Podstawowe osiągnięcia z tego okresu, to przede wszystkim zastosowanie podejścia rozmytego i stochastycznego w analizie danych oraz klasyfikacja zbiorów danych z punktu widzenia różnych charakterystyk statystycznych. Spośród innych znaczących osiągnięć naukowych należy wymienić uogólnienie metod regresji liniowej i analizy głównych składowych na przypadek niejednorodnych zbiorów obserwacji, systematyzacja metod teorii rozpoznawania obrazów, podanie postaci funkcji gęstości dla rozkładu jednostajnego w hipersferze, podanie metody dekompozycji rozkładu wielomodального. Artykuły Krzysztofa Jajugi z tego zakresu ukazały się w renomowanych czasopismach zagranicznych takich jak: *Fuzzy Sets and Systems*, *Computational Statistics and Data Analysis*, *Pattern Recognition Letters*. Owocem badań w tym zakresie – oprócz rozprawy doktorskiej i habilitacyjnej – są dwie monografie; „Statystyczna teoria rozpoznawania obrazów” (1990) i „Statystyczna analiza wielowymiarowa” (1993).

Drugi obszar zainteresowań naukowych, rozwijany przez Profesora Krzysztofa Jajugę od początku lat dziewięćdziesiątych, dotyczy przede wszystkim mechanizmów funkcjonowania rynków finansowych oraz analizy ryzyka finansowego, z zastosowaniem modeli matematycznych i ekonometrycznych. Z tego zakresu Profesor Krzysztof Jajuga jest uznawany za niekwestionowany autorytet nie tylko w Polsce, ale również za granicą. Jest autorem bądź współautorem wielu publikacji naukowych, w tym kilku monografii, z których najbardziej znaczące są: „Inwestycje. Instrumenty finansowe ryzyko finansowe, inżynieria finansowa” (1996), „Inwestycje. Instrumenty finansowe, aktywa niefinansowe, ryzyko finansowe, inżynieria finansowa” (2006) oraz „Zarządzanie ryzykiem” (2007). Do najważniejszych osiągnięć z tego obszaru należy zaliczyć: kompleksową metodykę w zakresie miar ryzyka rynkowego oraz zastosowanie funkcji połączeń w teorii portfela jak również systematyzację szerokiego zestawu metod matematycznych stosowanych w finansach. Inne znaczące osiągnięcia w tej dziedzinie to: propozycja zastosowań metod klasyfikacji w zagadnieniach finansowych, propozycja zastosowania metod wartości ekstremalnych w teorii portfela, badania w zakresie wie-

lowymiarowych rozkładów wartości ekstremalnych, zaproponowanie ogólnego modelu dynamiki cen finansowych.

Z obu tych dziedzin zainteresowań naukowych Profesor Jajuga opublikował samodzielnie lub we współautorstwie łącznie 410 publikacji w języku polskim i angielskim. Z tego 53 pozycje stanowią książki: 15 monografii naukowych oraz 38 podręczników. Wygłosił 276 referatów w języku polskim lub angielskim, w tym 70 referatów na konferencjach międzynarodowych. Można bez wątpienia powiedzieć, że swoimi publikacjami wywarł znaczący wpływ na rozwój teorii i praktyki badań naukowych w zakresie analizy danych ekonomicznych oraz finansów zarówno w Polsce jak i w skali międzynarodowej.

Aktywność naukowo-badawcza Profesora Jajugi realizowana jest w ścisłej międzynarodowej współpracy naukowej. Już w latach 1981-1982 przebywał na stypendium Fulbrighta w Uniwersytecie Stanforda, potem odbył na tymże uniwersytecie kolejny staż w latach 1988-1989. W roku 1990 wykładał na Temple University (Filadelfia), a w 1997 roku na University of Richmond. Jak widać, drugim źródłem jego rozwoju naukowego, oprócz polskiego dorobku naukowego w dziedzinie metod analizy i klasyfikacji danych, jest nauka amerykańska. W ostatnich latach przebywał z wykładami gościnnymi w wielu krajach, takich jak: Belgia, Chiny, Francja, Holandia, Irlandia, Niemcy, Szwecja, Wielka Brytania.

Osiągnięcie w krótkim czasie Jego kariery naukowej pozycji samodzielnego pracownika nauki owocuje zasługami w zakresie kształcenia kadr naukowych. Profesor Jajuga wypromował 28 doktorów, wykonał 73 recenzje prac doktorskich, 104 recenzje rozpraw i dorobku naukowego w przewodach habilitacyjnych, 7 recenzji w postępowaniu o nadanie tytułu naukowego profesora, 7 recenzji dorobku na stanowisko profesora nadzwyczajnego, 2 recenzje dorobku na stanowisko profesora zwyczajnego. Do tego należy doliczyć 157 recenzji wykonanych dla Centralnej Komisji do Spraw Stopni i Tytułów, recenzje wydawnicze książek i artykułów naukowych. Duża część obecnej kadry naukowej polskich uczelni ekonomicznych i wydziałów ekonomicznych uniwersytetów została wypromowana przy czynnym udziale Profesora Jajugi.

To wczesne rozpoczęcie samodzielnej kariery naukowej umożliwiło Prof. Jajudze realizację powinności organizacyjnych dla swojej macierzystej uczelni oraz polskiego i międzynarodowego środowiska naukowego. W latach 1990-1996 był on kierownikiem Katedry Ekonometrii. W roku 1996 był inicjatorem utworzenia Katedry Inwestycji Finansowych i Zarządzania Ryzykiem, którą do chwili obecnej kieruje. W roku 1999 był inicjatorem utworzenia Instytutu Zarządzania Finansami, gromadzącego wszystkie katedry zajmujące się problematyką finansów na Wydziale Zarządzania, Informatyki i Finansów obecnego Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, instytutem tym kieruje do chwili obecnej. W latach 1993-1999 pełnił funkcję Prorektora do Spraw Rozwoju Uczelni i Współpracy z Zagranicą. Profesor Jajuga jest twórcą i redaktorem naczelnym wydawanego przez UE we Wrocławiu anglojęzycznego czasopisma naukowego „Argumenta Oeconomica”, które jako pierwsze czasopismo z zakresu nauk ekonomicznych wydawane w Polsce wprowadził na prestiżową listę filadelfijską.

Wrocławską Uczelnię Jego pracy organizacyjnej zawdzięcza znaczną część swoich sukcesów naukowych i dydaktycznych ostatnich lat.

Wyrazem uznania polskiego środowiska nauk społeczno-ekonomicznych dla osiągnięć i pozycji naukowej Profesora Jajugi jest Jego wybór do pełnienia wielu funkcji w instytucjach naukowych i organach administracji nauki. Jest on członkiem aż trzech komitetów naukowych Polskiej Akademii Nauk: Komitetu Nauk Ekonomicznych (członek prezydium), Komitetu Nauk o Finansach (członek prezydium), Komitetu Statystyki i Ekonometrii (członek prezydium). Od roku 2000 jest członkiem Centralnej Komisji do Spraw Stopni i Tytułów i od 2007 roku pełni funkcję przewodniczącego Sekcji Nauk Ekonomicznych oraz członka Prezydium CK. Również od roku 2000 pełni funkcje w organach, w których kompetencjach jest podejmowanie decyzji w zakresie finansowania badań naukowych, obecnie jest ekspertem Narodowego Centrum Nauki. Nie sposób wymienić członkostwa i funkcje Profesora w wielu innych instytucjach, organizacjach i radach redakcyjnych czasopism naukowych.

Spośród wielu innych zasług organizacyjnych Profesora na rzecz polskiego środowiska naukowego statystyków wymienię Jego wkład w tworzenie Sekcji Klasyfikacji i Analizy Danych, Polskiego Towarzystwa Statystycznego, której przez szereg lat przewodniczył i którą wprowadził do Międzynarodowej Federacji Towarzystw Klasyfikacyjnych, gdzie w latach 2002-2006 był członkiem zarządu Federacji.

Profesor Krzysztof Jajuga jest oddanym przyjacielem naszej Uczelni. Dla pracowników naszej Uczelni wykonał recenzje 10 prac doktorskich oraz 11 recenzji w przewodach habilitacyjnych oraz szereg recenzji dla CK w postępowaniach habilitacyjnych i postępowaniach o nadanie tytułu profesora nauk ekonomicznych dla pracowników UEK. Był on promotorem nadania uprawnień do nadawania stopnia doktora i doktora habilitowanego dla nowo powstałego Wydziału Finansów. Jego przyjacielska rada przyczynia się do prowadzenia właściwej polityki rozwoju potencjału naukowo-dydaktycznego UEK.

Szanowny Panie Profesorze, Drogi Przyjacielu,

Szczerze gratulujemy Twoich dotychczasowych osiągnięć naukowych. Podziwiamy Twoją pracowitość, aktywność naukową, organizacyjną i dydaktyczną. Dziękujemy za życzliwość względem naszej Uczelni. Życzymy zdrowia i sił w dalszej pracy dla rozwoju nauki polskiej i prawidłowego rozwoju życia naukowego w środowiskach uczelni i wydziałów ekonomicznych. W uznaniu zasług dla rozwoju metod klasyfikacji i analizy danych, w szczególności dotyczących procesów finansowych oraz za wkład w rozwój kadr naukowych na polskich uczelniach ekonomicznych, proszę przyjąć najwyższą godność jaką dysponuje Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie, tytuł doktora honoris causa.”

Po wygłoszeniu laudacji J. M. Rektor odczytał sentencję dyplomu doktorskiego a następnie wręczył tubę z egzemplarzami dyplomu w języku polskim, angielskim i łacińskim oraz przypiął *epitogium* jako znak godności doktora *honoris causa*. Wręczył też bukiet kwiatów małżonce Profesora, dr Teresie Jajuga.

Po otrzymaniu dyplomu doktorskiego Profesor Jajuga wygłosił bardzo interesujący wykład na temat roli modeli matematycznych w analizie rynków finansowych, przemian tych rynków w ostatnim ćwierćwieczu, taksonomii modeli matematycznych rynków finansowych, ryzyka modelu oraz poszukiwań optymalnego modelu rynku finansowego.

W końcowej części uroczystości zabrał głos Rektor macierzystej Uczelni doktora honorowego Prof. dr hab. Bogusław Fiedor, gratulując Profesorowi tego ważnego wyróżnienia oraz dziękując uczelni krakowskiej za uhonorowanie profesora Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu. Odczytano też najważniejsze listy gratulacyjne, m.in. od Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego Prof. Barbary Kudryckiej.

Po zakończeniu oficjalnego uroczystego posiedzenia Senatu oraz Rad Wydziałów Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie, w Sali Senackiej odbył się poczęstunek gości połączony z przyjmowaniem gratulacji i życzeń składanych nowemu doktorowi honorowemu Uniwersytetu.

Józef Pocięcha